

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету суспільних наук

Юрій ОСТАПЕЦЬ

« 27 » Червня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВІКОВА ФІЗІОЛОГІЯ ТА ВАЛЕОЛОГІЯ

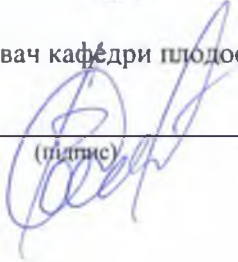
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Галузь знань	01 Освіта/педагогіка
Спеціальність	012 Дошкільна освіта
Освітня програма	Дошкільна освіта
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Робоча програма навчальної дисципліни «вікова фізіологія та валеологія» для здобувачів вищої освіти галузі знань 01 Освіта/педагогіка спеціальності 012 Дошкільна освіта освітньої програми «Дошкільна освіта».

Розробники: Симочко Віталій Вікторович кандидат біологічних наук, завідувач кафедри плодовоовочівництва і виноградарства

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри плодовоовочівництва і виноградарства протокол № 12 від «24» червня 2024 р.

Завідувач кафедри плодовоовочівництва і виноградарства

(підпис)

/Віталій СИМОЧКО/
(прізвище та ініціали)

Схвалено науково-методичною комісією факультету суспільних наук протокол № 8 від «27» червня 2024 р.

Голова науково-методичної комісії факультету суспільних наук

(підпис)

/проф. Олена ПОПАДИЧ/

(прізвище та ініціали)

© Симочко В.В., 2024 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2024 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 5	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 150	1	1
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 5 самостійної роботи студента – 5	1	1
	Лекції:	
	36	12
	Практичні (семінарські):	
	38	10
Форма підсумкового контролю: іспит	Лабораторні:	
	-	-
	Самостійна робота:	
	76	128

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «**Вікова фізіологія та валеологія**» є формування поетапного засвоєння закономірностей росту і розвитку організму на різних етапах онтогенезу, для педагогічної ефективності виховання і навчання, що дозволяє у педагогічному процесі студентам систематизувати отримані знання і стимулює їх до самостійності в процесі пізнання.

Завдання:

- вивчення структурних і функціональних сторін основних анатомо-фізіологічних систем організму, розкриття їх взаємодії;
- вивчення особливостей функціонування процесів у системах організму на різних етапах онтогенезу людини;
- ознайомити студентів з основами валеології;
- створити передумови для розвитку інтелектуального потенціалу особистості, що сприяє професійному та особистісному зростанню.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

КЗ-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

КЗ-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

КЗ-9. Здійснення безпечної діяльності

КС-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

КС-9. Здатність до розвитку перцептивних, мнемічних процесів, різних форм мислення та свідомості в дітей раннього і дошкільного віку.

КС-10. Вміння складати Індивідуальну програму розвитку та необхідні для навчання дітей з особливими освітніми потребами документи, бути знайомими з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.

КС-17. Здатність нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах праці.

КС-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.

КС-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами, в тому числі міжкультурної взаємодії.

КС-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини

3. ОЧКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «**Дошкільна освіта**», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.	ПРН 1
Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.	ПРН 2

Розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку.	ПРН 4
Знати принципи функціонування системи раннього втручання, розуміти можливості опори на неї у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами, дотримуватись професійно-етичних вимог до діяльності фахівця з раннього втручання.	ПРН 10
Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.	ПРН 20

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «**Вікова фізіологія та валеологія**»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Уміння застосовувати теоретичні знання для пояснення фізіологічних, біохімічних, генетичних процесів, що відбуваються в організмі дитини дошкільного віку	ПРН 1
Сформованість у майбутнього вчителя початкової школи ціннісного ставлення до власного організму і здоров'я та здоров'я інших людей	ПРН 20
Уміння визначати основні чинники формування здорового способу життя; пояснювати шкідливість впливу факторів ризику на здоров'я людини; уміння протистояти шкідливим впливам соціо-природничого середовища	ПРН 4
Уміння пояснювати зв'язок між будовою і функцією органів та систем органів людини з урахуванням вікових особливостей дитячого організму;	ПРН 2
Розуміння студентами складових і факторів формування здорового способу життя;	ПРН 10
Готовність студентів використовувати науково обґрунтовані гігієнічні рекомендації з організації навчально-виховного процесу у початковій школі, режиму дня і відпочинку, харчування дітей, обладнання, планування і благоустрою загальноосвітніх навчальних закладів	ПРН 4
Розуміння закономірностей росту і розвитку дітей, особливостей процесів дихання, кровообігу, травлення, обміну речовин, терморегуляції, виділення, функціонування нервової та ендокринної систем, їхній взаємозв'язок, обізнаність студентів щодо генетичних механізмів онтогенезу	ПРН 2

4. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються різноманітні методи навчання:

- за джерелом інформації (словесні: розповідь, бесіда, лекція; наочні: ілюстрація, демонстрація; практичні: вправи, анкетування тощо);
- за логікою передачі і сприймання навчальної інформації (індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні);
- за ступенем самостійності мислення студентів при засвоєнні знань (репродуктивні, пошукові, дослідницькі) та ін.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Контроль і оцінювання знань, вмінь та навичок студентів складається з двох етапів:

- поточного контролю роботи студентів;
- підсумкового контролю (іспит).

Поточний контроль здійснюється в процесі вивчення дисципліни на практичних заняттях і проводиться у терміни, які визначаються календарним планом.

Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння теоретичного матеріалу, вироблення навичок проведення розрахункових робіт, умінь самостійно опрацювати тексти, здатності осмислити зміст теми, умінь публічно чи письмово представити певний матеріал (презентація).

Об'єктами поточного контролю знань студентів є:

- систематичність, активність, своєчасність та результативність роботи над вивченням програмного матеріалу дисципліни, у т. ч. виконання домашніх завдань та розв'язання задач;
- виконання завдань для самостійного опрацювання;
- виконання модульного завдання.

Поточний контроль знань, вмінь та навичок студентів передбачає застосування таких видів:

- тестові завдання;
- обговорення проблеми, дискусія;
- аналіз конкретних ситуацій (поданих у вигляді усного, текстового або графічного матеріалу);
- ділові ігри (кейс-методи);
- презентації результатів роботи;
- інші.

Об'єктом підсумкового контролю знань студентів є іспит.

На іспит виносяться вузлові питання, завдання, що потребують творчого підходу та вміння синтезувати отримані знання. Білет містить три завдання.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота							Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	70	100
2	5	5	5	3	5	5		

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модульна контрольна робота	Сума
T8	T9	T10	T11	T12	T13	70	100
5	5	5	5	5	5		

T1, T2 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	9	13	7	13
Письмове тестування при тематичному оцінюванні	1	5	1	5
Презентація	1	7	1	7
Есе	1	5	1	5
Модульна контрольна робота	1	70	1	70
Разом	13	100	11	100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Після виконання програми змістового модуля у визначений деканатом термін здійснюється поточний модульний контроль у вигляді виконання письмових завдань репродуктивного й творчого характеру, який оцінюється 70 балів. Якщо з об'єктивних причин студент не пройшов модульний контроль у визначений термін, то він має право з дозволу деканату пройти його протягом двох тижнів після виникнення заборгованості.

70 балів (оцінка «відмінно») – студент виконав завдання запропонованого йому варіанта в повному обсязі і виявив при цьому:

- глибокі та повні знання матеріалу дисципліни;
- вільне володіння науковою термінологією;
- творчу самостійність;
- високу культуру оформлення знань та відповідний рівень умінь і навичок.

60 балів (оцінка «добре») – студент виконав завдання запропонованого йому варіанта в повному обсязі, вичерпно реалізував усі питання, виявив творчу самостійність, добре орієнтується в сучасних проблемах основ педагогіки, продемонстрував високу культуру оформлення знань, належний рівень умінь та навичок, але в роботі наявні окремі несуттєві помилки. Ставиться за виконання 75 % усіх завдань.

30-50 балів (оцінка «задовільно») – студент виявив задовільні знання матеріалу, але допустив при цьому окремі грубі фактичні помилки та неточності, а культура оформлення знань та рівень його умінь і навичок ще недостатні. Правильно виконано більше 50% запропонованих завдань

20 балів (оцінка «незадовільно») – студент не виявив достатніх фахових знань з предмета, не досяг реалізації завдання через загальну слабку орієнтацію в програмовому матеріалі, а культура його мовлення й оформлення знань незадовільні. Завдань виконано менше від 50 %.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Підсумковим семестровим контролем з дисципліни «Анатомія і фізіологія з основами генетики» є іспит, який проводиться в усній формі. Студент, який в результаті поточного оцінювання або підсумкового контролю за модулем отримав більше 60 балів, має право не складати іспит з дисципліни. У такому випадку в заліково-екзаменаційну відомість заноситься загальна підсумкова оцінка. Для покращення підсумкової оцінки з дисципліни складання іспиту є обов'язковим.

Студент, який в результаті підсумкового оцінювання отримав середнє арифметичне менше 60 балів зобов'язаний складати іспит з дисципліни. У разі, коли відповіді студента під час іспиту оцінені менш ніж 60 балів, він (вона) отримує незадовільну підсумкову оцінку.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1 Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Анатомио - фізіологічні особливості систем організму

Тема 1. Предмет вікова фізіологія та валеологія як наука. Її місце у формуванні педагога початківця.

Предмет вікова фізіологія. Зв'язок з іншими дисциплінами, історія розвитку, методи дослідження. Поняття про тканини. Організм як ціле. Клітка, тканини, їх класифікація, будова, функція. Основні закони збудження.

Тема 2. Загальний план будови організму. Опорно-руховий апарат.

Основні принципи будови опорно-рухового апарату. Активна і пасивна частини опорно-рухового апарату. Скелет тулуба і кінцівок. Основні види з'єднання кісток. Класифікація суглобів. Скелетні м'язи, їх будова, функціональні властивості. Особливості скелета в різні періоди дитячого віку. Постави, їх види. Роль рухів у фізичному і психічному розвитку дитини і підлітка.

Тема 3. Вікова фізіологія і гігієна дихальної системи.

Анатомія і фізіологія дихальної системи. Будова гортані. Зовнішнє і внутрішнє дихання. Дихальні обсяги. Гігієна дихання. Віз-вікові особливості дихальної системи. Механізм вдиху-видиху. Дихальні мис-ці. Дослідження дихальної системи: спірометрія і спірографія. Легеневі обсяги. Будова гортані, її роль у голосоутворенні. Нейрогуморальна регуляція роботи дихальної системи. Гігієна дихання.

Тема 4. Вікова фізіологія і гігієна серцево-судинної системи.

Анатомія і фізіологія серцево-судинної системи. Будова серця. Великий і малий кола кровообігу. Основні властивості серцевого м'яза: збудливість, провідність, автоматизм. Види судин. Дослідження роботи серцево-судинної системи: ЕКГ, аускультация, перкусія; вимірювання артеріального тиску. Регуляція роботи серцево-судинної системи. Гігієна серцево-судинної системи.

Тема 5. Кров - рідке середовище організму.

Внутрішнє середовище організму. Значення крові і лімфи. Поняття про групи крові і резус-фактор. Плазма крові та формені елементи, еритроцити, лейкоцити, тромбоцити їх будова, кількість і функція. Гемограма людини. Процес кровотворення у дорослого і плода.

Тема 6. Вікова фізіологія і гігієна травної системи.

Анатомія і фізіологія системи травлення. Регуляція роботи травного нух залоз. Досліди І. П. Павлова. Травлення в різних відділах шлунково-кишкового тракту. Порожнинне і пристінкових травлення. Травні залози. Досліди І. П. Павлова з регулювання травлення. Гігієна харчування.

Тема 7. Вікова фізіологія і гігієна видільної і статевої систем.

Анатомія і фізіологія видільної та статевої систем. Нефрон - структурна і функціональна одиниця нирки. Механізм утворення сечі, нейрогуморальна регуляція процесу. Будова і функція чоловічої та жіночої статевих систем. Статеві гормони, їх вплив на організм. Регуляція роботи нирок. Регуляція роботи статевої системи і статевої поведінки.

Модуль 2. Ріст регулюючі системи організму. Фізіологія та гігієна. Валеологія.

Тема 8. Вікова фізіологія і гігієна ендокринної системи.

Ендокринна система. Залози внутрішньої секреції, будова, функція. Поняття гормони, їх властивості. Механізм дії гормонів. Вплив гормонів на ріст, розвиток, обмін речовин та інші найважливіші функції організму. Загальний огляд системи залоз внутрішньої секреції.

Гіпофіз і гіпоталамус, будова. Гормони гіпофіза, їх дія на організм. Епіфіз, будова, гормони. Роль в регуляції гормональної функції системи ендокринних залоз.

Щитовидна залоза, будова. Гормони щитовидної залози, їх роль у фізичному і психічному розвитку дитини і підлітка.

Паращитовидні залози, будова, гормони, значення у розвитку скелета.

Наднирники, будова, функція, гормони. Розвиток гормональної функції надниркових залоз у дітей і підлітків.

Підшлункова залоза, будова, функція, гормони. Роль в регуляції рівня цукру в крові.

Тема 9. Центральна нервова система, її основні відділи, будова, функції.

Структура і функціональне значення різних відділів ЦНС. Розвиток нервової системи: нервова пластинка, нервова трубка. Освіта мозкових міхурів, критичні періоди розвитку нервової системи. Спинний мозок, принцип будови. Поняття про сегменті спинного мозку, білому і сірій речовині. Рефлекторна і провідникова функція спинного мозку. Спинальний шок.

Огляд частин ствольного відділу: довгастий мозок, міст, середній мозок. Ромбовидна ямка. Ядра черепно-мозкових нервів. Мозочок. Нижні, середні, верхні ніжки мозочка. Основні ядра сірої речовини. Основні рефлекси стовбура мозку. Життєво важливі центри стовбура мозку, його участь в регуляції функцій дихання, кровообігу, травлення.

Основні центри таламуса, гіпоталамуса, їх роль в життєдіяльності.

Базальні ядра. Будова кори мозку. Шлуночки мозку. Оболонки мозку і підоболонкові простору. Лікворна система мозку.

Тема 10. Вища нервова діяльність людини.

Рефлекторна діяльність кори великих півкуль головного мозку. Вікові особливості структури і функції нервової системи. Умовні і безумовні рефлекси. Гальмування умовних рефлексів. Аналіз і синтез подразнень в корі великого мозку. Якісні особливості ВНД дитини. Увага. Пам'ять. Типи ВНД. Темперамент. Характер. Характеристика основних етапів розвитку ВНД дитини. Практичне заняття № 17. Методика визначення властивостей уваги. Методика дослідження різних видів пам'яті. Практичне заняття № 18. Методика визначення рис характеру й темпераменту. Змістовий модуль VIII. Вікові особливості сенсорних систем

Тема 11. Вікова фізіологія і гігієна аналізаторів.

Значення аналізаторів. Зоровий аналізатор. Вікові особливості зорових рефлекторних реакцій. Слуховий аналізатор. Вікові особливості слухового аналізатора. Рецептори шкіри. Нюховий і смаковий аналізатори. Взаємодія і взаємний вплив аналізаторів. Вікові особливості аналізаторів у дітей. Захворювання аналізаторів та їх профілактика.

Тема 12. Вплив алкоголю та інших наркотиків на дитячий організм. Вплив алкоголю на дитячий організм. Алкогольне сп'яніння. Дитячий пивний алкоголізм. Вплив наркотиків на нервову систему дитини. Порушення роботи організму внаслідок дії на нього алкогольних та наркотичних речовин. Профілактика дитячого алкоголізму та наркоманії Практичне заняття № 16. Дитячий алкоголізм і наркоманія: міф чи страшна реальність? Змістовий модуль VII. Біологічні основи поведінки людини. Вища нервова діяльність

Тема 13. Інфекційні хвороби, що набули соціального значення.

Види інфекційних хвороб соціального значення. Венеричні хвороби. Хвороби, епідеміологічного характеру. Пандемічні хвороби. Всебічна поінформованість населення як провідний шлях поліпшення епідемічної ситуації.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 120					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
1-й семестр						
Модуль 1. Анатомо-фізіологічні особливості систем організму						
Тема 1. Предмет вікова фізіологія та валеологія як наука. Її місце у формуванні педагога початківця	10	2	2			6
Тема 2. Загальний план будови організму. Опорно-руховий апарат.	12	4	4			4
Тема 3. Вікова фізіологія і гігієна дихальної системи.	10	2	2			6
Тема 4. Вікова фізіологія і гігієна серцево-судинної системи.	11	2	2			7
Тема 5. Кров - рідке середовище організму.	10	2	2			6
Тема 6. Вікова фізіологія і гігієна травної системи.	10	2	2			6
Тема 7. Вікова фізіологія і гігієна видільної і статеві систем.	10	4	4			2
Модульна контрольна робота	2					2
Разом за модуль	75	18	18			39
Модуль 2. Валеологія						
Тема 8. Вікова фізіологія і гігієна ендокринної системи.	12	2	2			8
Тема 9. Центральна нервова система, її основні відділи, будова, функції.	12	4	4			4
Тема 10. Вища нервова діяльність людини..	13	4	4			5
Тема 11. Вікова фізіологія і гігієна аналізаторів.	12	2	4			6
Тема 12. Вплив алкоголю та інших наркотиків на дитячий організм.	12	2	2			8
Тема 13. Інфекційні хвороби, що набули соціального значення.	12	4	4			4
Модульна контрольна робота	2					2
Разом за модуль	75	18	20			37
Разом за семестр	150	36	38			76

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 120					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
1-й семестр						
Модуль 1. Анатомо-фізіологічні особливості систем організму						
Тема 1. Предмет вікова фізіологія та валеологія як	10					10

наука. Її місце у формуванні педагога початківця					
Тема 2. Загальний план будови організму. Опорно-руховий апарат.	12	1	1		10
Тема 3. Вікова фізіологія і гігієна дихальної системи.	10	1	1		8
Тема 4. Вікова фізіологія і гігієна серцево-судинної системи.	11	1	1		9
Тема 5. Кров - рідке середовище організму.	12	1	1		10
Тема 6. Вікова фізіологія і гігієна травної системи.	10	1	1		8
Тема 7. Вікова фізіологія і гігієна видільної і статеві систем.	10	1	1		8
Модульна контрольна робота					
Разом за модуль	75	6	6		63
Модуль 2. Валеологія					
Тема 8. Вікова фізіологія і гігієна ендокринної системи.	12	1			11
Тема 9. Центральна нервова система, її основні відділи, будова, функції.	12	1	1		10
Тема 10. Вища нервова діяльність людини..	13	2	1		10
Тема 11. Вікова фізіологія і гігієна аналізаторів.	12	1	1		10
Тема 12. Вплив алкоголю та інших наркотиків на дитячий організм.	12				12
Тема 13. Інфекційні хвороби, що набули соціального значення.	14	1	1		12
Модульна контрольна робота					
Разом за модуль	75	6	4		65
Разом за семестр	150	12	10		128

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Предмет вікова фізіологія та валеологія як наука. Її місце у формуванні педагога початківця	2	
2	Тема 2. Загальний план будови організму. Опорно-руховий апарат.	4	1
3	Тема 3. Вікова фізіологія і гігієна дихальної системи.	2	1
4	Тема 4. Вікова фізіологія і гігієна серцево-судинної системи.	2	1
5	Тема 5. Кров - рідке середовище організму.	2	1
6	Тема 6. Вікова фізіологія і гігієна травної системи.	2	1
7	Тема 7. Вікова фізіологія і гігієна видільної і статеві систем.	4	1
8	Тема 8. Вікова фізіологія і гігієна ендокринної системи.	2	
9	Тема 9. Центральна нервова система, її основні відділи, будова, функції.	4	1
10	Тема 10. Вища нервова діяльність людини..	4	1
11	Тема 11. Вікова фізіологія і гігієна аналізаторів.	4	1
12	Тема 12. Вплив алкоголю та інших наркотиків на дитячий організм.	2	
13	Тема 13. Інфекційні хвороби, що набули соціального значення.	4	1
Разом:		38	10

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Закономірності росту і розвитку дитячого організму.	6	10
2	Значення опорно-рухового апарату. Загальні відомості про скелет.	6	10

3	Значення і функції крові. Кров як компонент внутрішнього середовища організму.	6	10
4	Будова та функції системи кровообігу і дихання. Вікові особливості серцево-судинної системи і дихання.	10	16
5	Будова та функції травної системи. Травні залози. Вікові особливості травної системи.	6	10
	Будова та функції видільної та статевих систем. Вікові зміни.		8
6	Особливості вищої нервової діяльності людини (ВНД). I і II сигнальні системи у людини, їх взаємовідносини. Типи ВНД і їх значення для педагогіки.	10	12
7	Вегетативна нервова система, її будова, функції, медіатори, центри. Особливості симпатичної і парасимпатичної нервової системи.	10	18
8	Ендокринна система людини. Залози внутрішньої секреції і їх гормони.	8	12
9	Вплив алкоголю та інших наркотиків на дитячий організм.	6	12
10	Інфекційні хвороби, що набули соціального значення.	8	10
	Разом	76	128

6.5. Індивідуальні завдання

До індивідуальної роботи у процесі вивчення навчальної дисципліни відносяться творчі й індивідуальні навчально-дослідні завдання, зокрема: аналіз практичних ситуацій; підготовка реферативних матеріалів на актуальні теми з елементами наукового дослідження та його презентація; презентація власних досліджень, підготовка до олімпіад, конференцій; написання есе; виконання вправ різного рівня складності, складання і розв'язування задач, тестових завдань; розробка моделей, явищ і процесів; анотація опрацьованої додаткової літератури (відеофільмів, переглянутих у відео-лабораторіях); порівняльна характеристика вивчених явищ, процесів тощо; анотація прочитаної літератури з елементами науково-дослідної роботи; пошук в комп'ютерних мережах додаткового навчального матеріалу до запропонованих викладачем тем.

Можливі теми доповідей з презентацією Power Point

1. Будова і функції опорно-рухового апарату. (Кістки, їх види, з'єднань-ня, види і характеристика м'язів).
2. Будова і функція нервової системи. Її онтогенез. Фактори, які пошкоджують нервову систему.
3. Будова і функції спинного мозку. Рефлекси спинного мозку.
4. Будова і функції стовбура мозку. Основні центри та рефлекси.
5. Будова і функції проміжного мозку. Основні центри. Лімбічна система мозку.
6. Будова і функції мозочка. Рефлекси мозочка. Наслідки його видалення.
7. Будова і функції кори великих півкуль. Локалізація функцій в корі.
8. Вегетативна нервова система, її будова, функції, медіатори, центри. Особливості симпатичної і парасимпатичної нервової системи.
9. Особливості вищої нервової діяльності людини (ВНД). I і II сигнальні системи у людини, їх взаємовідносини. Типи ВНД і їх значення для педагогіки.
10. Фізіологія сну. Історія питання і сучасні уявлення. Значення сну для організму людини. Порушення сну.
11. І.П. Павлов - основоположник вчення про ВНД. Досліди І. П. Павлова. Види ре-флексів, збудження і гальмування в корі мозку за Павловим.
12. Будова та функції системи кровообігу. Вікові особливості серцево-судинної системи.
13. Будова та функції травної системи. Травні залози. Вікові особливості травної системи. Режим харчування і дієти: за і проти.
14. Будова і функції видільної системи. Функції нирок.
15. Будова і функції статевих систем. Статеве дозрівання. Статєва поведінка.
16. Будова і функції дихальної системи.
17. Ендокринна система людини. Залози внутрішньої секреції і їх гормони.

18. Кров - внутрішнє середовище організму. Склад і функції крові.
19. Геном людини, нові дослідження. Генетичні корекції, їх плюси і мінуси.
20. Основні напрямки подальшого розвитку генетики ХХІ століття.
21. Еволюційний розвиток ЦНС і головного мозку людини. Теорії появи інтелекту.
22. Старечі хвороби або прогресування генетичних порушень?
23. Як зберегти молодість або генетичні механізми старіння.
24. Чи справді «природа відпочиває на дітях геніїв?».
25. Спадкові хвороби династій Великих королів минулого.
26. Історичні приклади наслідування унікальних (музичних і ін.) Здібностей.
27. Генетика інтелектуальних порушень. Хвороба Дауна - як зламати стереотип про неповноцінність.
28. Подвійна нирка - в чому суть проблеми.
29. Порок серця - спадкова і придбана патологія.
30. Сучасні методи діагностики спадкових хвороб, програми по їх впровадженню.
31. ДНК-зондова діагностика, напрямки та особливості методу.
32. Генотерапія і її унікальні особливості.
33. Вплив на здоров'я майбутньої дитини вживання матір'ю і батьком наркотичних і психотропних засобів.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Анатомія людини: підручник / С.М. Білаш, М.М. Коптев, О.М. Проніна, О.М. Беляєва та ін. ; за редакцією С.М. Білаша. Київ. : Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина», 2023. 279 с.
2. Вікова фізіологія : навч. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини; уклад.: Ю. С. Бойко, Ю. М. Танасійчук. Умань : Візаві, 2021. 245 с..
3. Коц С.М., Коц В.П. Вікова фізіологія та вища нервова діяльність. Навчальний посібник. Харків: ХНПУ, 2020. 288 с.
4. Лупаїна І. С., Ляшевич А. М. Фізіологія людини з основами вікової фізіології: Методичні рекомендації до лабораторних занять. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2021. 120 с.
5. Толочик І.Л. Кучерук Є.Ф. Вікова фізіологія і валеологія: навчальний посібник. Запоріжжя: Гельветика, 2019. 140 с.
6. Філіпцова К. А., Топчій М. С. Ф. Вікова фізіологія та шкільна гігієна: навчальний посібник. 2-е вид., перероб. і доп. Одеса: Університет Ушинського, 2023. 383 с.

Допоміжна література

1. Антонік І. П., Антонік В. І. Фізіологічні дослідження нервових процесів та вищої нервової діяльності. Кривий Ріг: ВД Суха Балка, 2006. 126 с.
2. Ганонг Вільям Ф. Фізіологія людини: Підручник / Переклад з англ.. Наук. редактор перекладу М. Гжегоцький, В. Шевчук, О. Заячківська. Львів: БАК, 2002. 784 с.
3. Горго Ю. П. Основи психофізіології : навч. посібн./ Ю. П. Горго, Г. М. Чайченко. Херсон : Персей, 2002. 248 с.
4. Коляденко Г.І. Анатомія людини Київ: Либідь, 2007. 381 с.
5. Кизименко Л. Д., Сняданко І. І. Основи анатомії і фізіології людини: теоретичний та практичний курс. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2009. 248 с.
6. Людина: навчальний посібник з анатомії та фізіології / Наук. пер. з англ. Львів: БаК, 2016. 240 с.
7. Маруненко І.М., Неведомська Є.О., Бобрицька В.І. Анатомія і вікова фізіологія з основами шкільної гігієни: Курс лекцій для студ. небіол. спец. вищ. пед. навч. закл. Київ: Професіонал, 2003. 480 с.
8. Маруненко І.М., Неведомська Є.О., Бобрицька В.І., З.Ф. Сіверс Основи генетики людини: Навчальний посібник для студ. вищ. пед. навч. закл. Київ: КМПУ, 2006. 170 с.
9. Посібник до вивчення курсу «Вікова фізіологія та валеологія людини» [Електронний текст] / П. М. Полушкін. Дніпро: ДНУ, 2015. 138 с.

10. Старушенко Л.І. Клінічна анатомія і фізіологія людини: навч. посібн. Київ: УСМП, 2001. 256 с.
11. Фізичний розвиток дітей різних регіонів України (випуск I, міські школярі) / За ред. Баріяка І. Р., Польки Н. С. Тернопіль: Укр медкнига, 2000. 208 с.
12. Харченко П.Д., Чайченко Г.М. Фізіологія вищої нервової діяльності. Київ: Вища школа, 2017. 390 с.
13. Чайченко Г.М. Фізіологія вищої нервової діяльності. Київ: Либідь, 2015. 218 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Аносов В.Х., Хоматов Н.Г., Сидоряк В.Г. Вікова фізіологія з основами шкільної гігієни: [Електронний ресурс] – Режим доступу:
lib.mdpu.org.ua/.../anosov_vkh_khmatov_ng_sidorjak_vkova_fzologja_z_osnovami_s_hklno_ggni.html.
2. Антонік В. І., Антонік І. П., Андріанов В. Є. Анатомія, фізіологія дітей з основами гігієни та фізичної культури: [Електронний ресурс] – Режим доступу:
chtyvo.org.ua/.../Anatomiiia_fiziolohiia_ditei_z_osnovamy_hihiieny_ta_fizychnoi_kultury.pdf

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)